

د افغانستان اسلامي امارت د پلټنې عالي اداره

ښاريانو ته د پلټنې راپور

د لوړو زده کړو وزارت د سکالرشپونو د مدیریت د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپښتم د پلټنې راپور

آيا تاسو پوهیږئ!

په افغانستان کې د پلټنې د عالي ادارې په نوم یوه اداره شتون لري چې مشري یې د عمومي رییس لخوا کیږي او د قانون له مخې دغه اداره د ټولو امارتي ادارو د پلټنې واک لري.

د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه څه ده؟ او همدارنگه د معلوماتي ټکنالوژۍ د پلټنې راپور کوم موضوعات تر پوښښ لاندې نیسي؟

د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه د پلټنې یو ډول دی، چې په پراخه توګه لاندې موضوعات تر پوښښ لاندې نیسي!

- آیا دولتي ادارې د اسنادو او اطلاعاتو د محرمیت، بشپړتیا او لاسرسي اصولو ته په پام کې نیولو سره د معاصرې معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼمونه تطبیق او پلي کوي؟
- ایا د معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼمونه د ادارې د موخو سره سم اغیزمن او مؤثر کار کوي؟
- ایا په دفترونو کې د سپڼمونو فعالیتونه او کړنې په معیارونو برابر دي؟ دنه پلي کیدو په صورت کې کوم عوامل د سرغړونې لامل کیږي او په ساحه کې کومې ستونزې شتون لري؟
- ایا دعامه برخو معلومات او اطلاعات چې د دولتي ادارو لخوا راټول شوي خوندي دي؟
- ایا د معلوماتي سپڼمونو کنټرول اود بریښنايي حکومتدارۍ زیربناوې په اغیزمنه توګه ډیزاین (طرحه) شوي؟
- ایا د معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼمونه کوم چې د پلټنې لاندې دي د حکمونو او فرمانونو په پام کې نیولو سره ډیزاین او طرحه شوي؟
- ایا د معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼمونه د سازمانونو اړتیاوو ته ځواب ویونکي دي؟

د پلټنې عالي اداره د کومو ادارو پلټنه کوي؟

د پلټنې عالي اداره د ټولو هغو بودیجوي او غیرې بودیجوي سکتورونو او عامه دولتي واحدونو پلټنه کوي.

- ټول د اسلامي امارت پوري اړوند اداري برخې لکه د قضائیه قوه او لویه څارنوالی.
- ټول وزارتونه، ریاستونه، آزاد اداري، کمپسونونه، مرکزي او ولایتي اداري د عایداتي ادارو په ګډون او همدارنګه د دولت کورنۍ او بهرنۍ برخې شامل دي.
- همدارنګه سره میاشت، ښاروالیاني او دولتي تصدیانې هم شامل دي.
- هغه اداري چې عامه بودیجه په واک کې لري او د هغې څخه استفاده کوي.

د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه کې پلټونکې دلاندې مواردو پلټنه اوارزونه کوي

- د معلوماتي ټکنالوژۍ چاپیریال ته د لاسرسۍ ارزونه، زېربناوې، پالیسي، کاري میکانیزم، د معلوماتي ټکنالوژۍ کاري ګڼلاري، د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپښتمونو کاري بهیر او د معلوماتو تحلیل، چې ددې سپښتم په عملي کیدو سره د یوې ادارې څومره موخې ترلاسه شوي دي؟
- ایا د معلوماتي ټکنالوژۍ زېربناوې خوندي دي؟

د سېسټم په داخلي کنټرول، کاري سېسټمونو او معلوماتو ته لاسرسی، محرمت او بشپړتیا په ترلاسه کولو کې د کارکونکو اغیزمنتوب څه دی؟

ایا معلوماتي سېسټمونه د هېواد د نافذه قوانينو سره سم او د اغيزمنتيا او مؤثریت اصولو په پام کې نیولو سره طرح (پیزاین) او پلي شوي دي؟

آیا منطقي لاسرسی (چې کارکونکې یې د خپلو دندو له مخې معلوماتي سېسټمونو ته لاسرسی لري) اغیزمن کارکونکي دي؟

ایا د معلوماتي ټکنالوژی زیربناوې خوندي دي؟

ایا پلټنه د لاسرسی، محرمت، د معلوماتو بشپړتیا، د محرمت ساتنه او پیژندنه د پنځو اصولو څخه په یو یا څو تمرکز کوي.

د سېسټم داخلي کنټرول، کاري سېسټمونه او معلوماتو ته لاسرسی، محرمت او بشپړتیا په ترلاسه کولو کې د دوی اغیزمنتوب.

ایا معلوماتي سېسټمونه د نافذه قوانينو سره سم او د اغيزمنتيا او مؤثریت اصولو په پام کې نیولو سره طرح (پیزاین) شوي او پلي شوي دي؟

د معلوماتي ټکنالوژی د پلټنې د کار پایله د پاتې ګامونو لپاره د لاندې مقاماتو سره شریکيږي:

- د معلوماتي ټکنالوژی د پلټنې پایلې د پای ته رسیدو دمخه د پلټنې عالي ادارې مشرتابه سره شریکيږي، ترڅو د دوی نظرونه او ځوابونه ترلاسه کړي.

د پلټنې عالي ادارې مقام
سره:

- د معلوماتي ټکنالوژی د پلټنې راپورونه په جلا توګه ریاست الوزراء ته سپارل کيږي، ترڅو د پلټل شوی اداره مکلف کړي، چې په تطبیق کې یې سمون راولي او د پایلو حکمونه پلي کړي. او همدارنګه د پلټنې د حکمونو د پلي کولو (تطبیق) او بشپړولو په موخه د معلوماتي ټکنالوژی د پلټنې د راپور یوه کاپي هم د پلټنې عالي ادارې ته استول کيږي، پلټل شوې اداره مکلفه ده، چې د پلټنې سپارښتنې پلي (تطبیق) کړي او د پلټنې عالي ادارې ته ډاډ ورکړي.

ریاست الوزرا درانه مقام
سره

د افغانستان ریاستی حسابرسی اداره
آرۉ اېس اېو افغانیستان
SUPREME AUDIT OFFICE OF AFGHANISTAN

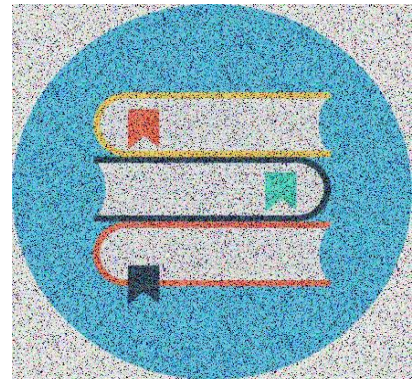
ولې په ادارو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ او سپښتمونو پلټنه مهمه ده؟

سرپلټونکې مکلف دی، چې د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه ترسره کړي او وړ چارواکو ته یې راپور ورکړي

د ټکنالوژۍ پلټنې موخه د معلوماتي زیربناوو پلټنه او ارزونه ده، د دې پورې اړوند پالیسي او عملیات او د معلوماتي ټکنالوژۍ کنټرول څرنگوالی، د معلوماتو بشپړتیا او د اړونده ادارې سره په همغږۍ ددوی عمومي هدف ټاکل دي.

د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه یوه خپلواکه او هدفمنده پروسه ده، چې د پلټنې عالي ادارې پلټونکې د یوې ادارې د سپښتمونو، شبکو او بریښنايي پروسو د خطرونو پیژندلو لپاره تشخیص کوي.

د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټنه د داخلي سپښتمونو کنټرول، د معلوماتي سپښتمونو ارزونه ده ترڅو د مالي پلټنې موخې ترلاسه کړي، د عملکرد (د کړنو پلټنه) او د قوانینو او مقرراتو پلټنو سره مرسته وکړي. او د معلوماتي ټکنالوژۍ پلټونکي هم د مشورې لپاره د اړونده چارواکو لخوا ټاکل کیږي. ترڅو زیانونه وپیژندل شي او د خطرونو (زیانونو) د کمولو لپاره د اړونده اشخاصو په همکارۍ لازمي کړنې ترسره کړي.

د معلوماتي ټکنالوژي د پلټنې راپور:

د سکالرشپ د مدیریت د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپښتم د پلټنې راپور چک (برسی):
کوم موضوعات او مسلې زموږ د پلټنې لاندې پوښل شوي؟

د سکالرشپ د مدیریت د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپښتم د پلټنې اصلي موخي:

۱. د عمومي معلوماتي ټکنالوژۍ سپښتمونو کنترول او اغیزمنه ارزونه؛
۲. د معلوماتي ټکنالوژۍ له موجوده سپښتمونو د نافذو قوانینو او مقرراتو په موجودیت کې ډاډ ترلاسه کول.
۳. د پلټنې لاندې ادارو د موخو ترلاسه کولو لپاره د معلوماتي سپښتمونو اغیزمنتوب او مؤثریت څخه ډاډ ترلاسه کول.
۴. د بریښنايي حکومتولۍ پلي (تطبيق) کول.
۵. دا ډاډ ترلاسه کول چې څنگه د عامه شتمنیو، کورني او بهرني معلومات او د اړونده ادارې **هارډوېرو** او **سافتوېرو** ساتنه وشي.

هغه موارد (قضیې) چې د پلټنې تر پوښنې لاندې دي:

د پلټنې عالي ادارې د معلوماتي ټکنالوژۍ د پلټنې پر بنسټ، د سوداګرۍ د ثبت مرکزي سپښتم د سوداګرۍ درانه وزارت د معلوماتي ټکنالوژۍ د حکومتولۍ کنترول د (مرجع په سطحه)، د منطقي لاسرسي کنترول، د بدلون مدیریت، معلوماتي ټکنالوژۍ فعالیتونه، د معلوماتي ټکنالوژۍ تړونونه، معلوماتو پلټنه، د اپلیکشین کنترولونه او ارزونه او د ۱۳۹۹ څخه تر ۱۴۰۱ هجري شمسي کاله پورې د معلوماتو تحلیل هم د داخلي سپښتمونو د کنترول او پیژندلو په موخه ترسره شوي دي.

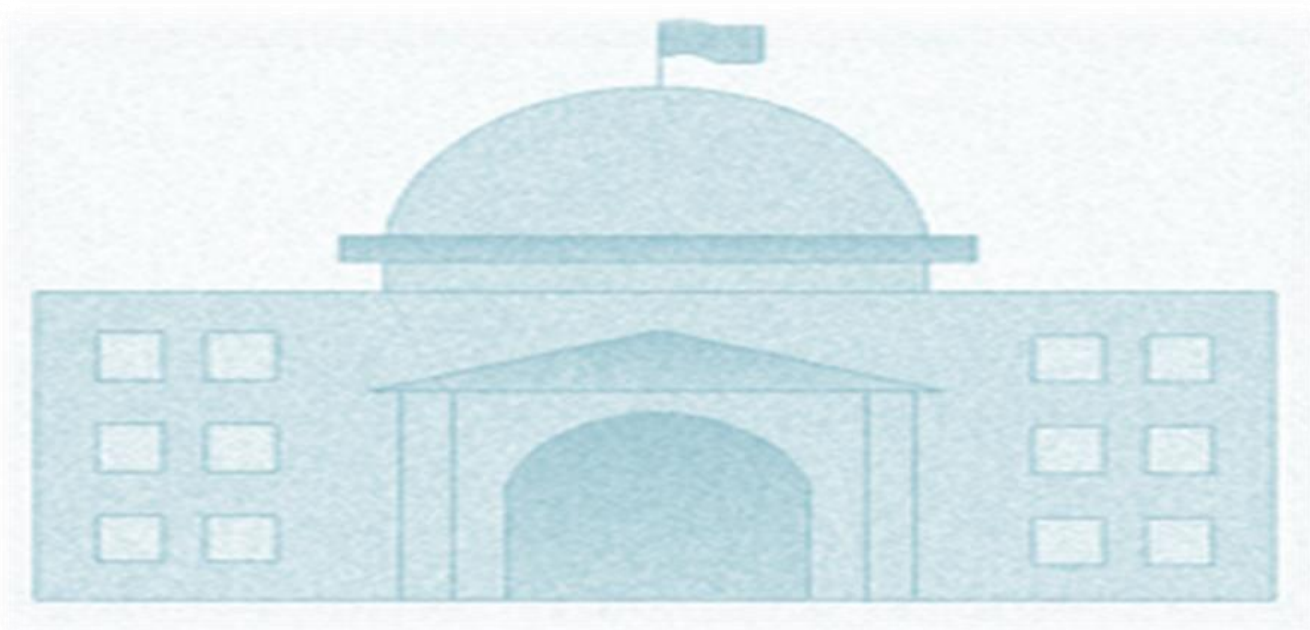
هغه معیارونه چې د معلوماتي ټکنالوژۍ په پلټنه کې ترې استفاده شوې په لاندې ډول دي.

۱. د افغانستان اسلامي امارت احکام او فرمانونه.
۲. دنړیوالو ادارو د پلټنې ۵۱۰۰ معیار.
۳. د کویت ۲۰۱۹ معیارونه.
۴. د نیست (Nist) معیارونه.

د پلټنې عالي اداره او د هغوی پلټونکي څه ویني او څه لټوي یعنې د پلټنې موخه یې څه ده؟

- ✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼتمونو په پلي کولو کې د عصري ټکنالوژۍ، پالیسي، میکانیزیم اود رسمي طرزالعملونو د استعمال څخه ډاډ ترلاسه کول دي.
- ✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ په سپڼتمونو کې د معلوماتو خونديتوب او ډاډمن کیدل.
- ✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپڼتمونو د مؤثریت او فعالیت څخه ډاډ تر لاسه کول.
- ✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپڼتمونو د پراختیا په جریان کې د قوانینو او معیارونو سره تړون یقیني کول.
- ✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ سپڼتمونو د داخلي کنټرول او اغیزمنې استفادې څخه ډاډ ترلاسه کول.
- ✓ په سپڼتم کې د داخل شوي معلوماتو بشپړتیا یقیني کول.

د معلوماتي ټکنالوژي راپور د سپارښتنو او لاسته راوړنو سره مل د افغانستان اسلامي امارت عالي مقام ته وړاندې کيږي.

په اوسنۍ پلټنې کې مو څه لاسته راوړل؟

د معلوماتي ټکنالوژۍ په پلټنه کې زموږ د موندنو لنډيز:

د یوزر نوم او پاسورډ په نشتوالي کې د لوړو زده کړو وزارت کاروونکي نشي کولی د سکالرشپونو د مدیریت سیستم وکاروي.	د سکالرشپ مدیریت سیستم غیر فعالیت.
د معلوماتي سیستمونو د پراختیا لپاره د معلوماتي ټکنالوژۍ ستراتیژیک پلان شتون نلري.	د معلوماتي ټکنالوژۍ د ستراتیژیک پلان نشتون
د لوړو زده کړو په درانه وزارت کې د کمپیوټري د معلوماتو د خونديتوب د پالیسی نشتوالی.	د معلوماتو د خونديتوب پالیسی نشتون
د معلوماتو سیستمونو د معلوماتو بیک اپ پالیسی نشتوالی.	د بیک اپ پالیسی نشتون
د بیرنيو پینو په صورت کې د معلوماتو د ساتنې او چټکو عملیاتو لپاره د کار د دوام پلان (BCP) او د ناوړین د بیا رغونې او جبران پلان (DRP) نشتوالی.	د کار د دوام پلان (BCP) او د ناوړین د بیا رغونې او جبران پلان (DRP) نشتون
د پټنوم د پالیسی نشتوالی د دې لپاره چې سیستم ته د ننوتلو معلوماتو امنیت ډاډمن کړي او کاروونکو ته د پټنوم پرته د معلوماتو سیستمونو ته د ننوتلو مخه ونیسي.	د پټنوم د پالیسی نشتون
د معلوماتي ټکنالوژۍ د وسایلو د کارولو لپاره د طرز العمل نشتوالی چې د لوړو زده کړو وزارت نشي کولی د پورته ذکر شوي وسایلو لږترلږه او اعظمي کارول مشخص او ثبات کړي.	د معلوماتي ټکنالوژۍ وسایلو د کارولو لپاره د طرز العمل نشتون

زمونډ پايلې :

د لوړو زده کړو وزارت د اسلامي امارت په تشکيل کې يوازينی اداره ده، چې د بشري منابعو، مالي منابعو او نوې تکنالوژۍ په کارولو سره يې يو پرمختللی او متحرک ښوونيز نظام جوړ کړی، تر څو هېواد د متوازن پرمختگ خوا ته ولاړ شي. همدارنگه ياد وزارت ځوانانو ته د نوي او معاصري زده کړي د مختلفو طريقو پر مټ برابروي تر څو د عصري پوهې په کارولو سره د هېواد په ابادۍ او پرمختگ کې اغېزمنه ونډه واخلي. د سکالرشپ سپټم د کابل پوهنتون د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست په همکارۍ د المان هېواد د پروژې له خوا جوړ او رامنځته شوی او ياد سپټم د وزارت سرور خونې په يو سرور کې موقعيت لري.

پورتني سپټم د وزارت سکالرشپونه او تحصيلي بورسونه په سمه توگه مدیریت تر سره کوي، خو د بهرنيو چارو او د بورسيونو د تنظيم رياست او د معلوماتي ټکنالوژۍ د رياست د نه پاملرنې له امله اوس مهال له دغه سپټم څخه کار نه اخيستل کيږي.

د مسئلې د روښانه کولو په موخه ټاکل شوی ټيم د لوړو زده کړو وزارت په سرور خونه عيني کنترول ترسره کړو چې په پايله کې معلومه شوه چې سپټم په سرورونو کې ځای پر ځای شوی و، خو د يوزر-نوم او د پاسورډ د نشتوالي له امله، د بهرنيو چارو او بورسونو چارو د تنظيم رياست کارکونکي ياد سپټم ته د ننوتلو توان نلري. دا پداسی حال کې دی، چې د معلوماتو سپټمونه نه لمس کيدونکي شتمنی دي، او وزارتونه او امارتي اداري بايد د دوی ساتنې او پاملرنې ته جدي پاملرنه وکړي.

د دې ترڅنگ د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست، چې د دغه وزارت د ټولو سافټويرونو او هارډويرونو مسؤليت په غاړه لري، د ياد سپټم د بيا فعالولو په برخه کې لازم اقدام نه دی کړی، چې د مدیریت د کمزورۍ ښودونکی دی او د بهرنيو چارو او د بورسيو د چارو د تنظيم رياست کې د ياد سپټم د غوره مدیریت ته د نه توجه ښودونکي دي.

همدارنگه هېوادوالو ته د اغېزمنو او پر وخت خدمتونو د وړاندې کولو په برخه کې د معلوماتي ټکنالوژۍ ودې ته په کتو سره، د لوړو زده کړو وزارت د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست ستراتيژيک پلان نه نلري، چې دقيقه لاره په گوته کړي او د ياد رياست فعاليتونه د هغه پلان له مخې اندازه کړي.

د يادونې وړ ده، چې د معلوماتي ټکنالوژۍ محترم رياست د معلوماتو د خونديتوب پاليسي، د بيک اپ پاليسي، د ناوړين د بيا رغولو او د تاوان د جبران پلان او د کار د دوام پلان، د پاسورډ يا پټنوم پاليسي، او د سرور خونې د فزيکي مدیریت پاليسي نه لري ترڅو د غير اړونده کارکونکو مخه ونيسي. د پورتنیو ټکو له مخې، ټاکل شوی ټيم دې پايلې ته رسيري چې د معلوماتي ټکنالوژۍ اړوند کنترولونه اغېزمن ندي.

نو اړينه ده، چې د سکالرشپ سپټم د کابل پوهنتون د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست او د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوژۍ وزارت سره په همغږۍ ژر تر ژره فعال شي. د معلوماتي ټکنالوژۍ رياست ستراتيژيک پلان، د پاسورډ يا پټنوم پاليسي، د بيک اپ پاليسي، د معلوماتي ټکنالوژۍ د وسايلو د کارولو گڼلاره او د بېرنيو پېښو په وړاندې د دوام پلانونه بايد د هېواد په رسمي ژبه ترتيب او د اړونده چارواکو له تصويب وروسته پلي شي.

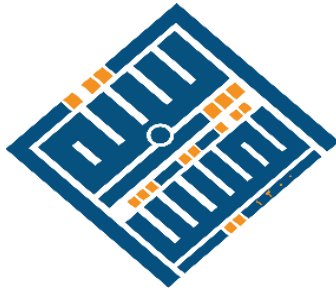
زمونږ سپارښتنې:

<p>✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ استراتيژيک پلان، چې د لوړو زده کړو وزارت اوږد مهاله موخي را نغاړي، ترتيب او د منظور کولو په موخه اړونده مقاماتو ته وړاندي کړي.</p>	<p>✓ د بهرنيو چارو او د بورسونو چارو د تنظيم رياست د معلوماتي ټکنالوژۍ د رياست په همکارۍ د بورسونو د مدیریت د غوره مدیریت او غوښتونکو ته د خدماتو د وړاندې کولو لپاره فعال کړي.</p>
<p>✓ د بيک اپ پاليسي د سبسټم د معلوماتو د خونديتوب په موخه ترتيب او منظور کړي.</p>	<p>✓ د معلوماتو د خونديتوب پاليسي د کمپيوټري معلوماتو د امن کولو د معيارونو په پام نيولو سره ترتيب او منظور شي.</p>
<p>✓ د بټنوم پاليسي د سبسټم د ښه استفادي په موخه د ۲۷۰۰۰ سلسلې د خونديتوب د معيارونو په پام کې نيولو سره ترتيب او منظور کړي.</p>	<p>✓ د بيارغوني او د تاوان د جبران پلان او د کار د دوام پلان ترتيب او منظور کړي.</p>
	<p>✓ د معلوماتي ټکنالوژۍ د وسايلو د استفادي د ۲۷۰۰۰ سلسلې د خونديتوب د معيارونو په پام کې نيولو سره ترتيب او منظور کړي.</p>

کيفيتي موارد

د پېښو موارد (قضيه)

<p>هغه کارونه، چې د سېسټم لخوا او هغه، چې قلمي يا ورقي تر سره کيږي، مدیریت کول او ډاډ لاس ته راوړل.</p>	
<p>د سېسټم د لا پياوړتيا لپاره د مشکلاتو، غلطيو او نورو نیمگړتياوو د سمون لپاره سپارښتنه او کنټرولول.</p>	
<p>د رئیس الوزراء عالي مقام ته د معلوماتي ټکنالوژۍ د پلټنې راپورونه چمتو کول او دولتي ادارو سره تعقيب کول او همدارنگه ښاريانو لپاره د پلټنې راپور چمتو کول.</p>	
<p>ډاډ ترلاسه کول چې څنگه د پلټنې لاندې ادارو د کورنيو او بهرنيو معلوماتو، سافټویر، هارډویر او د عامه شتمنيو ساتنه وشي.</p>	
<p>د پلټنې لاندې ادارو د لومړنيو معلوماتو محرمیت (پټ) ساتلو کې د معلوماتي ټکنالوژۍ څانگې کار کونکو له پوهې او پوهاوي څخه ډاډ تر لاسه کول.</p>	

د افغانستان د پلټنې عالي اداره
اداره عالی تفتیش افغانستان
SUPREME AUDIT OFFICE OF AFGHANISTAN

د پلټنې عالي اداره ®

د لوړو زده کړو وزارت د سکالرشپونو د مدیریت د معلوماتي ټکنالوژۍ د سپښتم د پلټنې راپور

مونږ روڼتیا او حساب ورکونې ته ژمن یو